

REDACȚIA
Deák Ferencz-utca nrul 20.

ABONAMENTUL

Pe un an 20 cor.
Pe jumătate an .. 10 "
Pe 1 lună 2 "

Nr-ii de Duminecă pe an 4
coroane.

Pentru România și America
10 coroane.

Pentru România și străinătate
numeri de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Deák Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE

de un sir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicație.

Manuscripte nu se
înapoiază.

Telefon oraș și comitat 502

„Sava II. Brancovici.”

(*) *Sava II Brancovici* a fost una dintre cele mai luminoase și demne de admirat figură nu a bisericii dreptmăritoare de resărit numai, ci a *întreg neamului românesc!* Stegar neînfrânt al Românilor din Ungaria și Transilvania pe vreme când cele mai dușmănoase valuri se abăteau asupra noastră, în legătură de frăție cu voievozii țărilor românești pe când conștiința națională era în fașe, ortodocs convins pe vreme când biserica noastră națională era extrem de amenințată, un pătrar de veac Sava Brancovici luptă ca un uriaș și sfânta sa viață națională o încheie ca *martir, singurul dintre toți prelații români care într-adevăr și-a vărsat sângele pentru neam...*

Acestui model de erou național, archimandritul *V. Mangra*, vicar al Orăzii-Mari, îi ridică un meritat și demn soclu prin recenta sa lucrare *»Sava II Brancovici«*. Anunțând-o, după ce am citit-o, am spus că lucrarea Prea Cuvioșiei Sale arhimandritului *Vasilie Mangra*, este un eveniment literar. Scrierea aceasta face adecă onoare de d'oparte bisericii gr. or. române, pentru că de sub praful trecutului a scos la lumină activitatea — uitată, am putea zice — unui mare prelat, — pe de altă parte cartea e de interes istoric general, pentru că Sava II Brancovici a fost nu numai om de biserică, ci pe acele vremuri tipul cel mai clasic al luptătorului național... Am putea zice: pe atunci *singurul luptător de seamă*, luptător energic a unui popor împilat până la la cruzime și stând în față cu potențații fioroși...

Cartea P. C. Sale prezintă și un moment actual, de polemică. Dl dr. August Bunea, canonic în Blaj, fie din convingere, fie din oportunitate, chestie de conștiință, destul că are cu desăvârșire alte păreri despre activitatea și caracterul marelui prelat ortodocs.

Dela început deci și până la sfârșit, archimandritul Mangra combate părerile emise de canonicul Bunea. Impresia noastră este că rar un învățat a fost strâmtorat mai rău de cât dl dr. Bunea, după cum e fapt, că, iarăș de mult nu s'a scris o carte de caracter combativ cu mai mult temperament și cu argumente mai bine alese și mai sistematic grupate, de cum o face dl Vasilie Mangra.

Iată de ce ne-am crezut îndemnați ca la acest loc să se scrie primele șire despre cartea dlui V. Mangra, carte care merită să figureze în toate bibliotecile române, să nu fie chiar nici o casă românească fără această carte, prinos meritat adus memoriei unui mare și sfânt luptător pentru neam.

Rákóczy.

(R.) Luată pe d'aintregul, viața lui Rákóczy ne pare un roman istoric, extrem de interesant tocmai prin atingerea celor două extreme: ridicarea la domnie, stăpân peste jumătate țară, idol al Ungurimei fanatizate, amenințând Viena și pe împăratul; și umilit la Majtény, luând toiagul pribegiei, și el, conducătorul unei serii de lupte eroice, petrecându-și anii bărbăției departe de patrie, la țărmul mării, în singurătate, însoțit abea de câți-va generali cari zadarnic așteptau vremuri mai bune: nici Franțuzii nici Turcii n'au mai riscat o acțiune pentru a reînvia domnia — Kurucz-ilor!

Ceva asemănător cu sfârșitul vieții lui Napoleon. Chiar și în ce privește soțiile, s'au asemănat: Luisa l-a abandonat pe Napoleon *căzut*, Amalia n'a urmat nici ea pe soțul său în pribegie, ci și-a petrecut zilele în veselie, la rudeniile sale din Paris. Tot așa: fiul lui Napoleon a fost crescut anume pentru a se prăpădi. Fiul lui Rákóczy a avut aceeași soartă!...

E de înțeles, că aducerea în patrie a osămintelor eroului și a tovarășilor săi de lupte și pribegie, a pus în picioare Ungurimea întreagă. O serbare cum nu s'a mai văzut în Țara Ungurească.

Noi Români n'aveam însă ce căuta la serbare, ci ne-am îndeplinit datoria de cetățeni ai Ungurilor când am stat pioși d'oparte ori am lăsat să se petreacă, în liniște și pace, la comitate și în școli, comemorarea oficioasă.

Românii din comitatul Aradului așa au și făcut. Și ori cât sunt de pretențioși și de intoleranți Ungurii d'aici, n'au avut nimic de obiecționat, n'au putut zice că nu suntem leali.

Unul dintre frații din congregația Caras-Severinului ni-se pare însă că a făcut esces de zel. Directorul organului național din Lugoj, oratorul festiv în chestia Rákóczy, a zis anume:

»Francisc Rákóczy al doilea a fost și al nostru... Ca fiu al Ilenei Zrinyi și nepot al lui George Rákóczy a fost deposedat și a căutat să și valideze acea *tradiție politică* care a căutat mărirea și libertatea patriei nu în închinarea față de *lăcomia Apusului*, ci în cucerirea inimei acelor popoare și îndeosebi a celui popor, care deja atunci era cheia Orientului. El a avut inimă pentru poporul, pe care deja în frageda sa copilărie l-a văzut, după prea timpurie moarte a nefericitului său tată, apărind cu sângele și viața aproape trei ani de zile Muncaciul, cetatea mamei sale, contra *prepotenței Hab-*

sburgilor... A preferit amara pâine a străinătății decât să *îngenunche înaintea puterii de a cărei prepotență a voit să scape poporul său*. Exemplu strălucit al constanței bărbătești, vrednic de preamărire!»

Termină:

»Aderăm însă la propunerea ca comitatul nostru să iee în mod convenit parte la actele de pietate și cu *inimă cutremurată de fiorii bucuriei sfinte* a patriei care-și recapătă fiii, *dorim* ca deodată cu rămășițele pământești să reînvie și acel *spirit învioșetor*, care nu răzimat pe *baionetele Apusului*, ci în iubirea popoarelor Orientului caută mărirea și jericirea țării«.

Teorie ca asta nu-i permis să prindă în sânul poporului român. Asta ar fi să recunoaștem de bun și actul dela 14 Aprilie 1849 alui Kossuth, căci și acesta «a vrut să scape poporul seu prepotența Habsburgilor». Chiar în *»Pesti Napló«* de Duminecă Kaas Ivor scrie:

»In acea Dietă (dela Onod), la 14 Iunie 1707, s'a adus o lege cași ceea dela Dobrișin, în 14 Aprilie 1849«.

A ne închina *tradiției politice* al cărui depositear a fost Rákóczy, ar însemna a ne închina politicei lui Rákóczy, a aprobă pe *Tököly* care ajută pe Turci să cuprindă Viena, pe când Voevodul Munteniei d'atunci și toți Românii rugau pe Dumnezeu să-i scape de Turci...

Ungurii, cari nu vor să știe de istoria lumii, ci se inspiră de Thaly; cari cu atât mai puțin vor să știe de noi; cari sunt capabili să afirme că au fost apărătorii civilizației apusene luptând în *tabăra Turcilor* contra Habsburgilor eliberatori ai cetății Buda și victorioșii dela Zenta, pot să cultive tradiția rakoczyană, pot să preamărească »exemplul strălucit« dat de Rákóczy și Kossuth.

Un Român cărturar nu-i permis să facă însă *între Români* cult lui Rákóczy.

Iată de ce: Rákóczy a fost reprezentantul cel mai celebru al oligarchiei maghiare, al domniei de clasă. Oligarchia aceasta n'a vrut să ne recunoască pe noi Românii drept popor, ci numai paria, tolerați câtă vreme oligarhilor le trebuiau iobagi, slugi. Oligarchia acesta luptă contra Habsburgilor pentru că ei tindeau la egalizarea drepturilor și au căutat să ușureze soarta poporului de jos, dând iobagilor drept să se poată plânge la județ contra *sălbătăciei și neomeniei domnilor*, și dreptul să se mute unde vreă. Oligarchia aceasta ne-a tratat ca pe iloți: pe mitropolitul Sava II Brancovici l-a desbrăcat în pielea goală și l-a bătut, d'alungul satului, până la

Pentru castele, vile, sanatoare, spitale, hotel, fabrici, laboratoare, gări, casarme, biserici, școli, comune și orașe mici, cea mai ieftină iluminare e ceea-ce se poate face cu gazul Benoid. Flacăra ce corespunde la 50 lumini costă pe oră numai 1-6 filleri.

Telefon 561.

**Magyar Benoid-gáz
Részvénytársaság.**

Arad, Pécskai ut 13/14.

Telefon 561.

Fără acitelin! Ori ce primejdie eschisă! Cea mai simplă manuară! Epistole de recunoștință din patrie și străinătate. Patente din patrie și străinătate. Nenumărate premieri. Cei interesați primesc deslușiri detaliate.

Prospect gratuit, fără nici un contract.

sânge; pe Horia, Cloșca și Crișan i-a frânt în roate; și-a arogat »jus primae noctis«, și n'a fost nemernicie pe care să n'o fi săvârșit împotriva poporului.

A ne închină reprezentantului unei *astfel de politici tradiționale*, ar fi a da cu piciorul *politicii tradiționale române*, de dragul și în serviciul politicii kossuthiste.

Dar nici nu înțelegem clar ce vrea să zică oratorul în pasagiul final.

Cum adică: »*spirit invioșetor*« spiritul »kurucz«-ilor cari își dedeseră mână cu Turcii? Dar țara asta mai mult decât pe urma Turcilor a suferit numai dela — Tătari!

Și un cărturar român vorbește cu dispreț despre »baionetele Apusului« și *îndreptățește* lupta împotriva »prepotenței Habsburgilor«? Vorbește de »apusul Iacom« când vorba e de kuruczi și tovarășii lor Turci din răsărit, cari pe unde treceau, praf și cenușă lăsau.

Dar deschidă onorabilul naționalist român dela Lugoj cartea lui Andrassy Gyula și va ceti (pag. 52): »*S'a fost lucru înțelept că am primit pe Habsburgii*«.

Sub regimul național din casa arpadiană, precum și după aceea: tot timpul cât *oligarchia alege rege*, statul ungar a ajuns să nu-și mai îndeplinească misiunea, ci un cuib de vecinice frământări. Au trebuit și a fost folositor să vină Habsburgii, să facă rânduială și să ne introducă între statele culte ale Europei.

Asta o mărturisește Andrassy, ministrul maghiar care a aranjat serbarea rakoczyană.

E ciudat să vedem un publicist român mai rakoczyst de cât — Andrassy.

Dacă a putut rosti asemenea cuvinte publicistul român în Lugoj, preamărind pe Rákoczy, nu înțelegem ce l'ar putea opri în viitor să serbeze pe Kossuth?!

Dacă înțelege prin atitudinea asta că Viena și-a trăit traiul și vrea Habsburgii naționali maghiari în Budapesta, aibă curagiul s-o spună. Sub firmă națională să se închine însă tradiției dela Onod și Dobrițin, socotim că e un joc politic nepermis, condamabil.

Presa germană despre cartea d-lui Aurel C. Popovici. *Presa germană continuă a scrie elogios despre cartea »Statele unite ale Marii Austrie« a d-lui Aurel C. Popovici.*

Astfel marele ziar »Kreuzzeitung« dela 9 Oct. se ocupă la loc de frunte cu numita carte, tratând despre ea pe o pagină întreagă.

După ce arată că Austria nu se poate desființa, dar că și forma de guvernare actuală are nevoie de radicală schimbare, scrie:

»In timpul cel mai nou s'a ivit un bărbat, care pare a fi găsit soluția cea mai nimerită și o expune lămurit și temeinic într-o carte voluminoasă. Acest bărbat se numește Aurel C. Popovici, Român din Transilvania și unul din acei martiri, care a ispășit credința și iubirea pentru poporul său — cu închisoarea.

»Ceeace asigură soluțiunei propuse de dânsul o deosebită importanță, este împrejurarea, că el a luat drumul mijlociu de aur între aspirațiunile

centraliste ale Nemților și cele federaliste ale Slavilor și el cu o imparțialitate înțeleaptă se ferește atât de Scylla hegemoniei nemțești, cât și de Charybdea majorizării slave... Numai nepărtinirea, care nu preferă pe nici o națiune pe contul celeilalte poate da posibilitatea, de a aduce ordine și liniște în învălmășala chaotică a Monarchiei. Nepărtinirea aceasta însă dl Popovici numai așa o crede realizabilă, dacă întregul imperiu se va preface dintr'un conglomerat dualistic de țări, într'un stat unit (Bundesstaat) *pe bază națională* căci numai atunci și-ar vedea toate națiunile asigurate sfera lor de interese. Spre acest scop dânsul împarte monarchia în 15 state naționale.

»Ori cât de radicală s'ar părea la prima vedere această grupare, ori cât de puțin ar fi bazată pe tradițiune și istorie, ori cât de surprinzătoare și nerealizabilă s'ar părea unora: totuși ea este cunoscută tuturor acelor, cari s'au ocupat cu chestiunea naționalităților, căci această grupare nu este alta, decât harta naționalităților din monarchie ridicată la principiu politic. Radicalismul aparent al autorului nu este așa de strașnic pe cum s'ar crede, trebuie să vadă numai cine-va planul (pe hartă) și îl va pricepe și aprecia imediat. Radicalismul acesta nu este o floare de florărie, o utopie... ci este o necesitate, fără de care azi nici că se poate gândi cineva la soluțiunea chestiei naționalităților.

Osămintele lui Rákoczy. Trenul cu osămintele lui Rákoczy a sosit Luni în Cașovia. El a fost primit de o mare mulțime entuziastă. Far Thaly Kálmán a rostit discursul festiv. Sicriele deschise au rămas accesibile publicului. Deputați număroase au depus cununi pe el.

Esces de zel ni-se pare faptul că un episcop român să meargă până la graniță în calea rămășițelor lui Rákoczy, care Maghiarilor poate să le fie mare și sfânt, cu neamul românesc însă n'are decât legătura că mii de iobagi români au sângerat luptând, de sălă, împotriva oștirilor împărătești cari combăteau pe Rákoczy, *reprezentantul oligarchiei de pe acele vremuri*. Iar P. S. Sa dr. V. Hossu, episcop gr. cat. al Lugojului, s'a dus nu numai până la Orșova, ci a petrecut osămintele lui Rákoczy până la Pesta. Poate că s'a dus și la Kassa.

Tot așa: nu s'ar fi putut să lipsească oare de pe reședința episcopescă aradană steagul de bucurie? E o îndrumare oficioasă a se pune asemenea steag?

Deputații croați și partidul naționalist. Un deputat croat rezoluționist cu numele *Pintorović*, — drept răspuns la o știre apărută în ziarele ungurești — dezmente cu toată hotărîrea — că ar exista vre-o alianță între Croați și deputații naționaliști. Dânsii — a zis deputatul croat — sunt reprezentanții unei națiuni politice și a unui teritoriu politic separat. Iar o alianță cu naționalitățile din Ungaria ar însemna o *degradare a națiunii lor la naționalitate*.

Și aceasta ne dovedește ce situație norocoasă au naționalitățile în Ungaria; toată lumea le învidiază.

Ge-i cu pactul?

Budapesta, 29 Octomvre.

Sărbările atât de mărețe și poate prea sgomotoase pentru cenușa pibegilor repatriați stau încă, ce-i drept, în centrul atențiunii publice, dar ele nu izbutesc să asurzească cu totul glasurile, cari întreabă tot mai tare, tot mai stăruitor: ce-i cu pactul.

Chestiunea pactului a fost răscolită de demisiunea atât de năpraznică și misterioasă a mini-

strului de război. Pitreich demisionase pentru că zice-se, nu avea nădejdea de-a dobândi sporire recruiților dela parlamentul unguresc. Dar urmașul lui, Schönaich a declarat unui ziarist, poate puțin prea mare și timpurie sinceritate, că guvernul militar nu poate părăsi planul de-a sporii numărul recruiților. Starea armatei reclamă în chip imperios mai mulți recruiți. În același timp a declarat, că el va învoia față cu parlamentul unguresc, că pactul, pe baza căruia a primit conliția guvernul în Aprilie, conține un punct prin care fruntașii unguri *făgăduiesc noi recruiți în caz de nevoie mare în armată*.

Destăinuirea aceasta a stârnit senzația cea mare. Căci, se știe, la primirea puterii, guvernul unguresc *nu a pomenit partidelor coalizate nimic despre punctul acesta*. Deci o păcăleală la toată regula. Se poate închipui decepțiunea, amărăciunea și indignarea partidelor și a publicului. Ea a fost mărită prin autograful împărațesc adresat lui Pitreich. Prin acest autograf împăratul recunoaște, că mărirea contingentului de recruiți pentru care Pitreich a căzut, a fost *o cerință legitimă și imperioasă a armatei*. M. Sa deci își exprimă indirect dorința ca această cerință să se împlinească. Știm ce va să zică aceasta: învierea chestiunii militare, înnoirea nefericitei crize de dinainte de Aprilie.

Acum opinia publică ungurească cere tot mai mult ca nedumerirea asupra pactului să fie înlăturată. Ce-i cu pactul? Aceasta-i întrebarea. Că pactul a fost scris în patru exemplare dintre care unul se găsește la M. Sa și celelalte trei la șefii partidelor coalizate, Kossuth, Andrassy și Zichy. El a fost ținut secret și, afără de aceste persoane și de câți-va inițiați, nimeni nu are cunoștință precisă despre el.

Dacă se va dovedi cele spuse de Schönaich aceasta nu va lipsi să aibă mare înrăurire asupra situației guvernului. Pactul poate să devie fatal acestuia. Căci nu poate fi nici o îndoială asupra faptului că nici parlamentul în majoritatea lui, nici opinia publică ungurească nu sunt dispuși a da recruiții pe care guvernul comun îi cere — afară, bine înțeles, de un singur caz, dacă, în schimb, li se va da comanda ungurească.

Dintr'o dată, deci, fără de veste, guvernul unguresc, a cărui situație părea clădită pe o temelie de stâncă, se clatină. »Neue Fr. Presse« așa de bine informat, făgăduia aceasta alaltăieri dimineața pentru a o admite mai mult în celelalte două numere, ce au urmat.

Cum se va descurcă guvernul din această situație? Serbarea Rákoczy va trece, și atunci, lumea va cere tot mai hotărît o lămurire care să va întări, sau poate va surpă guvernul cu totul.

»Magyar Szó« despre pact

Ziarul acesta pretinde a avea, dela un om de credință, știri hotărâte despre pact. Punctele lui principale ar fi: Să constituie un guvern pe bază de 1867 cu condiția de a elimina din coaliție de zideratul limbii de comandă ungurească. *El recunoaște nevoia unei, măriri a contingentului de recruiți și însărcinează de a-l vota în cazul când va fi nevoie neapărată de ea*.

Celelalte condiții sunt cunoscute.

Știrea ziarului unguresc nu are nevoie de confirmare. Dacă ea se va dovedi însă, urmările vor fi fatale pentru guvern.

INMORMÂNTĂRI

cu pietate religioasă, pe lângă supraveghierea noastră personală, în toate prețurile, cu frumoase decorări de dolio, în mod corăspunzător.

Exhumare și transport de cadavru în toate părțile necunoscând nici piedici, nici distanță.

CSUTAK KAROLY és FIA

primul institut de înmormântare

ARAD, piața SZABADSÁG nr. 20, o o o o (palatul contelui Nádasdy). o o o o

Telefon 37, serviciu de noapte (la locuință): 339.

Cunune pentru posminte și pantilici pentru cunune pentru ziua morților și pentru ori-care altă ocazie, cu inscripții în ori-ce fel de execuție, recomandăm împodobirea și iluminarea criptelor după cheltuiala ce o vreți.

SICRIE de LEMN și METAL

și obiecte de aranjament de tot soiul.

Imprumutăm decorațiuni, catafalce, dric funebru în ori-ce alte obiecte necesare la o înmormântare.

Spriginul marelui public. Csutak Károly és fia. Il cer cu profundă stimă.

Austriacii și pactul.

Din Viena se telegrafează, că deputații austriaci sunt hotărâți să adreseze guvernului austriac o interpelare asupra pactului. Ei vor cere ca guvernul să facă cunoscut textul acestuia pentru a se dobândi siguranță asupra lui. »Pester Lloyd«, firește, protestează împotriva acestui amestec în afacerile interne ungurești. Nu vedem neîndreptățirea protestului. Cum să nu aibă Austriacii un drept asupra unui lucru care va atinge și Austria, cum este mărirea contingentului de recruți?

Inaugurarea statuei lui Alexandri.

Iasi, 28 Octomvrie. Azi s'a inaugurat aici statuia marelui poet Alexandri. O aglomerație mare a fost în oraș, admiratori ai poetului și delegațiuni au sosit din toate părțile țării. Intre alții au fost de față la inaugurare 50 săteni din Mircești și 300 bucovineni. Dintre miniștri au fost de față dnii general Lahovary, Greceanu, Vlădescu și Grădișteanu, apoi numeroși profesori universitari și secundari și literați ai țării. Din partea Academiei a asistat președintele ei dl I. Kalinderu, care a depus o coroană din partea Casei Regale. S'au depus alte multe coroane și s'au rostit discursuri din partea ministrului de culte, a primarului de aici și a delegațiunii celor două universități. Statuia, foarte reușită, e opera marelui sculptor Hegel.

Ultime știri.

Regele Carol I bolnav. Budapesta, 30 Octombrie. Știri sosite din București spun că dela manevre M. Sa Regele României s'a întors indispus și slab. S'a chemat la palat vestitul medic vienez Noorden.

Lueger grav bolnav. Budapesta, 30 Oct. Ziarele de azi publică știri alarmante despre boala primarului Vienei. Ele spun că starea lui Lueger e așa de gravă, încât în fiecare moment se așteaptă catastrofa.

Atentat cu bombă în Petersburg. Petersburg, 29 Octombrie. Eri ziua la amiază, în Petersburg pe cheiul Catalinei, când cheiul era mai frecventat, douăzeci de inși înarmați cu bombe și revolvere au atacat trăsura erarului care transporta tezaur în sumă de 601.000 ruble (1.803.000 cor.) din cassa guvernamentului în cea a statului. Atacul a început cu aruncarea de bombe

și după aceea s'a încins o luptă desperată, care a lăsat o grămadă de morți pe teren. A sosit într'aceea și poliția, care a dat câteva salve după fugari. Atentatorii au dus cu sine 3600 ruble numerar și 368.000 în hârtii de valoare.

Gorkij în Neapoli. 30 Oct. Eri a sosit aici din America marele literat rus Gorkij. Italienii i-au făcut o primire entuziastă. Aseară în teatru damele i-au umplut loja cu flori.

Catastrofă. Londra, 30 Oct. Din New-York vine știrea că pe linia ferată Pensilvania s'a petrecut o mare catastrofă. Un tren de persoane a căzut de pe pod în apă. Vagoanele s'au scufundat. Lucrările de scăpare le fac scafandorii, cari au scos până acum 20 vii, dar' grav răniți, și 44 cadavre.

Căpitanul din Köpenick bolnav.

Berlin, 30 Oct. Wilhelm Vogt, căpitanul din Köpenick s'a îmbolnăvit încât instrucția nu s'a putut continua. Vogt a zis, că dînsul este bolnav și trudit încât a trebuit să-și încordeze ultima energie pentru a săvîrși bravura din Köpenick.

Împăratul și-a cerut mereu informații despre decursul instrucției și se zice că l-a indignat mai ales un răspuns a lui Vogt, care la întrebarea dacă ar fi ordonat ori nu soldaților să împuște în caz când ar fi întâlnit împotrivire, a zis:

— Ași fi purces întocmai conform regulamentelor militare.

Din străinătate.

O telegramă din Constantinopol anunță că Poarta a fost încunoștințată că la Corcea au fost arestați doi aromâni, Spiru Vodina și învățătorul Miltiade, sub învinuirea că au pus la cale asasinarea mitropolitului grec de acolo Fotius.

Patriarhatul a publicat o broșură în grecește cuprinzând întreaga corespondență cu mitropolii greci și cu guvernul otoman, precum și diferite documente asupra mișcării bandelor bulgare și asupra chestiunii românilor macedoneni, documente predate ambasadelor.

Broșura enumeră asasinările comise de către comitajii bulgari, dar nu și pe acelea comise de antartii greci.

Intrucât privește pe »elino-valahii« și pe »romanizantii« din Macedonia și din Epir, broșura, pentru a justifica atitudinea intransigentă a Patriarhatului, precizează pozițiunile lor față cu restul populațiunei.

Broșura numește »elino-valahi« pe adevărații Români, pe când, din potrivă, numește »romanizantii« pe Aromânii desconsiderați de propaganda românească.

Afacerea fraților Grödel.

Mult a trebuit să se scrie, mulți au trebuit să se expue, până ce în fine s'a putut ajunge la actuala stare a lucrurilor: o comisie orânduită de guvern să facă anchetă asupra tuturor daraverilor de păduri ale fraților Grödel. Se vor descoperi, ori mai bine: se va dovedi astfel întreg sistemul de corupțiune al acestei tovarășii, se va vedea clar cum ei au mituit în dreapta și stînga, pentru a li-se lăsa mână liberă a-și face mendrele în dragă voie, se va arăta cu cifre și fapte cum pe unde a trecut această bandă, a sărăcit poporul prin jafurile sale ticăloase, prin exploatarea neomenească și disprețul față de legi.

Comisia care cercetează este compusă din Kállay Ubul, fișpan al comitatului Csik, ca prezident, apoi notarul public dr. Fodor Antal, T. Nagy Imre, directorul școalei de agricultură, Krapcsovics Béla, inspector silvic și Gál Endre, notar comitatenz. Presa maghiară scrie că toți sunt bărbați de caracter și serioși, toți își dau seama de misiunea ce li-s'a încredințat.

La 12 Oct. ei au și ținut întâia ședință, la care, bine înțeles, Györffy Gyula și-a expus observările, bănuielele, faptele și chiar dovezile pe temeiul căror a făcut arătare în contra Ovreilor Grödel. »Budapesti Hirlap« dela 19 c. a și publicat o pagină întreagă despre întâia ședință a comisiei, tot lucruri grave și dovezi despre sistemul de exploatare al pădurilor secuiești, sistem în urma căruia au sărăcit o mulțime de sate de pe acolo.

A doua ședință s'a ținut la 18 c.

La aceasta a participat deja și delegatul ministerial dr. Bothó Elek, consilier de jus-

Stoessel e trădător?

Port Arthur pus în stare de apărare sub focul bateriilor japoneze. — Stoessel se predă cu toată părerea contrară a generalilor. — O comparație istorică ușor de răspuns.

(Urmare și fine.)

La 8 Februarie, forturile nu existau decât pe hârtie: el le construiește, le înarmează. Din luna lui Iulie, el obține un ordin superior, care obligă flota să-i elibereze o parte din tunurile ei. La sfârșitul lui August, după dezastrul escadrei, smulse un alt ordin care cerea desarmarea totală a flotei. Și numai cu tunurile luate de pe cuirasatele cari nu mai erau de folos, Port-Arthurul putu rezista timp de 6 luni.

Asediul urmă metodic și ucigător.

Multe lucrări înaintate căzură în mâinile Japonezilor. Dar linia de apărare era neatinsă.

Totuși, Stoessel era abătut, descurajat. El știu că o flotă va pleca din Libo pentru a debloca din partea mării, că Kuropatkin va încerca să-l libereze. Dar timpul trecea și el își pierde răbdarea și energia.

La 18 August, după mai multe zile de sfortare, Japonezii pun mâna pe dealul de 202 metri. Dar ei sunt într'atât de slăbiți, încât Rușii îi alungă chiar a doua zi. La 22 August, un asalt nou și furios. Japonezii ocupă, pentru a doua oară colina. Un conziliu de războiu se întrunește.

În mijlocul unei tăceri adânci, Stoessel, care scria într'un ordin de zi: »Cât timp voi avea un tun, cât timp voi avea un obuz, cât timp îmi va rămâne vre-un om, voi lupta!«, vorbi pentru prima oară de capitulare.

Kondratenko se ridică:

— Cine vorbește de capitulare?

»Chestiunea nu e aceasta. Trebuie să știm când vom relua dealul de 202 metri! Și eu mă duc să-l iau«.

La 24 Rușii îl recuceriră pentru a-l părăsi — de data aceasta fără nici o speranță la sfârșitul lui Noemvrie.

De atunci Stoessel lasă, moralicește, comanda lui Kondratenko. Era foarte descurajat. Laș? Nu; dar obosit. Indată ce asaltul luă o nouă întorsătură, el vorbi de predare. Indată ce Japonezii au cucerit vre-o fortăreață, el strigă conziliului:

— Ori-ce rezistență e nefolositoare. Cheia orașului e în mâinile lor.]

Zi cu zi, ceas cu ceas, Kondratenko lucră în contra asediaților și în contra lui.

Japonezii lăsară mai mult decât 20.000 de morți și răniți în jurul Port-Arthurului. Au murit mai mult de 8.000 oameni sub ziduri. În frigurile lor de a lua orașul, de a zdrobi această rezistență, se aruncară la asalt, fără să aștepte ca lucrările preparatoare să fie terminate.

Văzând că atacul său în contra Vestului este fără de efect, șeful armatei asediante, Nogi, începe a sforta partea dela Est. Cucerește, apoi pierde fortul Kuropatkin. Kondratenko singur apără terenul. El știu bine că fortăreața va cădea în mâinile inamicilor, dar se gândește, că mai poate încă rezista. Era în Octomvrie. El spune ofițerilor săi:

— Putem rezista până la sfârșitul lui Februarie... și orașul fiind chiar luat, mai putem opune o frumoasă apărare.

Stoessel se predă cu toată părerea contrară a generalilor.

În ziua de 30 Octomvrie, se dă o luptă îngrozitoare în jurul fortului Kikuan. Japonezii sunt

respinși cu astfel de pierderi încât ei nu mai fac nici o încercare aparentă până la 20 Noemvrie. Apoi, din acea zi, atacurile nu mai încetează. Forturile au devenit un iad. Totuși mai țin.

Stoessel vrea să se predea.

— Nici odată, strigă Kondratenko.

Noemvrie se sfârșește fără ca Japonezii să fi reușit vre-un succes decisiv. La începutul lui Decemvrie ei îndoiesc atacurile asupra fortului Ki-Kuan... Apoi vin obuzurile dela 13 și 15. Toți au senzația, că s'a sfârșit de acum înainte, că murind Kondratenko, trupele vor merge spre o moarte nefolositoare. Doliul se întinde în orașul fumegând... e ziua capitulării morale.

În mai puțin de două săptămâni, aceste forturi, care ținuseră unsprezece luni, cad în mâinile dușmanilor. Un conziliu de războiu suprem se întrunește.

Muntele Inalt e luat. Rămășița escadrei e distrusă.

Stoessel propune capitularea.

Cea mai mare parte din generali refuză.

— Trebuie să rămânem, zic ei, până la ultima cartușă.

...După două zile, Stoessel predă Port-Arthur din propria sa autoritate.

Acesta e un fapt aproape unic în anele războiului: un general capitulând în contra părerii tuturor membrilor din conziliul de apărare.

Generalul Stoessel va trebui să răspundă în fața unui conziliu de războiu despre această hotărîre.

Ce spuneau generalii — afară de Stoessel — la 30 Decemvrie, în ajunul predărei?

tiție. De față a fost și Györffy, precum s'au primit și actele privitoare la denunțarea făcută de Weisz Jakab în chestia abuzurilor întâmplate când cu vinderea pădurilor dela Gyóalfalva. Și comisia și reprezentantul ministrului de agricultură este de părere ca dreptul de parțială exploatare a acelei păduri să fie suspendat până după cercetarea pornită.

La punctul acesta Györffy dovedește că neomenoșii exploatare ovrei și strohmanii acestora pe d'oparte au cumpenit lucrurile așa că au plătit numai pentru 10.874 jugăre catastrale, pe când s'a constatat judecătorește 14.848 jugăre teritor luat în exploatare, după cum sub diferite pretexte au plătit numai 174 coroane pentru un jugăr, în loc de 240 cor., cât se fixase în contract. Obștea satului a păgubit astfel 242.000 cor.

Din București primim următoarele:

»Prin demascarea isprăvilor comise în Ungaria de firma Grödel a-ți făcut un mare serviciu și României, căci și aici numiții Ovrei au săvârșit multe păcătoșii prin exploatarea de păduri, și agenții lor cutrieră și acum țara, căutând unde să-și mai infigă securile. Alarma dată îl va face însă și pe guvern și pe particulari să fie cu luare aminte și toți spatele să-și întoarcă și să se ferească a intra în legătură cu firma în socoteala căreia se descoper nu numai exploatare selbatice dar și fapte cari sunt de domeniul — procurorilor.

Lumea de aici așteaptă cu încordată luare aminte să vadă desfășurarea lucrurilor înaintea comisiunii numită de guvernul maghiar. Se prea poate, că și aici să înceapă a acțiune cu scop de a pune capăt pentru totdeauna ca frații Grödel să-și mai pună picioarele în pădurile românești!...

Credem și noi, că văzând mișeliile comise în Ungaria de firma Grödel, guvernul și cei interesați în România vor ști să afle mijlocul de a pune la carantină aceasta bandă de exploatare nerușinați.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 30 Octombrie 1906.

— **Știri personale.** »Unirea« scrie: Excelența Sa I. P. S. D. Mitropolit Victor, după ce a fost primit de Sântia Sa Papa în audiență privată, a plecat din Roma, Vineri, la Neapol, de acolo a cercetat institutul, în care se cresc copii rămași după criminalii duși în robie: valle dei Pompei, ridicat de avocatul Bartolo Longo; și de aci s'a dus la Bari. Acolo s'a închinat moaștelor s. Nicolae, arhiepiscopul dela Mira Liciei, făcătorul de minuni. De aci apoi a plecat spre casă, trecând prin Ancona, Ravena și Veneția. Iar azi în 26 crt., cu trenul accelerat a sosit în pace, deplin sănătos la reședința sa, lăsând frumoase amintiri, pe unde a umblat și aducând cele mai bune speranțe pentru biserica noastră. La mulți ani!

— **Vocea generației tinere.** Față de moravurile noi, până la dl Birăuț necunoscute în presa noastră care a luptat totdeauna cu o bărbăție atât de înălțată, ne cade bine a constata, că avem a face numai cu un caz izolat și că spiritul de sacrificiu în rândurile luptătorilor nu numai că n'a scăzut, ci dimpotrivă s'a ridicat în regiunile și mai demne ale lăpădării de sine. Am văzut, că în aprecierea afacerii dlui Birăuț, presa întreagă românească a condamnat purtarea dsale, abea ținând cont de circumstanțele atenuante, ce dl Birăuț a putut să invoce în apărarea dsale.

Un alt caz mai îmbucurător vine se pue într'o antiteză și mai izbitoră purtarea sa. Cetitorii nostri știu, că procurorul din Oradea-mare ni-a intentat un nou proces pentru un articol intitulat »La temniță«. Autorul acestui articol este un distins tânăr român, care primind vestea procesului iată ce scrie într'o scrisoare partilară:

»Să nu credeți cumva, că mi-ar fi teamă, să iau responsabilitatea pentru cele scrise de mine. Nu! De martiriu nu mi-e frică. Îl induc cu mândrie. Temnița nu mă înfioarează. Goana dușmanilor îmi dă putere și mai multă de luptă, îmi întărește glasul, îmi oțălește sufletul și mă face să râd, când el înjură și face spumă la gură...«

— **Viriliștii români în comitatul Bistrița-Năsăud** pe anul 1907 sunt următorii: Dr. Vasile Pahone, dr. Dumitru Ciuta, dr. Căvriș Tripon, dr. Nicolae Hanganuț, dr. George Linul, dr. V. Onișor, Gavril Vărtic, Constantin Flămând, Adeodat Coruț, Mihail Făgărășan, dr. Emil Filipan, dr. Paul Tanco, dr. Andrei Monda, Alexandru Frank, Samuil Poruțiu, Ludovic Graur, dr. Alex. German, suplent dr. Alexandru Popu.

— **Promoție.** Cetim în »Unirea«: Dl Emil Nestor, fiul directorului nostru dela școala civilă de fete Silvestru Nestor — Sâmbătă în 27 crt. s'a promovat de Doctor în medicina universală la universitatea din Cluj. — Felicitările noastre!

— **La Jidani și nu la Români.** Sub acest titlu publicasem în nrul 192 al ziarului nostru că părintele din Hălmăgel, care are două dugheanuri, le-a dat în arendă la Jidani. Primim din partea dlui părinte desmințirea, că un dughean l-a dat în arendă la cumnatul său, Traian Golea, iar celălalt dughean nu e a lui, ci e proprietatea preteșei și l-a dat în arendă unui Jidan, că român nu s'a aflat.

— **Necroloage.** Cu inima frântă de durere anunțăm încetarea din viață a prea iubitei noastre soție, mamă, adoptivă, soră și cumnată **Marioara Cornea** măritată **Popovici**, în urma unei morbi îndelungate și pline de suferință, — după împărțirea cu sfintele taine, — Sâmbătă în 14/2 Octombrie înainte de amiază la 10 oare și dat blândul său suflet în mâinile creatorului, în anul 42 al vieții și al 21-lea al fericitei sale căsătorii. Scumpele rămășițe ale neuitatei repozate se vor astruce spre vecinica odihnă, — dela casa parohială — Luni în 16/29 Octombrie a. c. după amiază la 3 oare după ritul bisericii gr. ortomâne, în cimiteriul din B.-Ciaba. — *Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!*

— Se aduce la cunoștința tuturor rudeniilor, amicilor și cunoscuților, cumcă **Irina Boer** născ. **Mera**, văduvă după președintele de Tribunal Dimitrie cândva Boer, după lungi și grele suferințe Mercuri în 24 l. c. la 8 oare sara și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului, împărțită fiind de ss. sacramente ale muribunzilor; în anul al 78-lea al etății și 35 al văduviei. Rămășițele pământești ale scumpei defuncte se vor așeza spre odihnă vecinică în cimiterul gr. cat. din Hăbic în 27 l. c. la 1 oară p. m. — *Fie-i țărâna ușoară și memoria neuitată!* Hăbic la 24 Oct. 1906. Jalnicele rudeni.

— **Intâlnirea contesei Montignoso cu copiii săi.** Contesa Montignoso, cu mamă-sa și cu fiica sa, princesa Anna Monica Pia, a sosit la Lindau, unde va avea intâlnire cu cei doi băieți săi, mai în etate. Ea va putea să vorbească cu ei numai douăzeci de minute. Nu va fi iertată însă să vorbească despre chestii personale, și micii prinți sunt opriți de a comunica tatălui lor, cele spuse de mama lor. Intâlnirea s'a și întâmplat și ea a fost una dintre cele mai emoționante. Când micii prinți au văzut pe mama lor, au fugit înaintea ei cuprinși de adevărată dragoste părintească, au îmbrățișat-o și sărutat-o pe față cu multă iubire. Contesa Montignoso a suspinat:

Ei spuneau: Noi suntem aici pentru a opri pe Japonezi. Trebuie dar să rămânem până la consumarea ultimului om, și a ultimei cartușe.

Din toate acușările aduse lui Stoessel, acest cuvânt cuprinde poate pe cea mai teribilă. Singura datorie a asediaților constă în a reține pe Nogi și pe ai săi cât mai mult posibil. Nogi sub zidurile orașului, însemnă 100.000 de oameni imobilizați, 100.000 de oameni mai puțin în armata lui Oyama. Tot ce era aici, nu era în contra lui Kuropatkin și s'a văzut pe urmă, că fortăreața fiind luată, Oyama a învins pe Ruși la Mukden cu veterinarii din Port-Arthur, acei soldați încercați în înălțări încă prin victorie.

O comparație istorică ușor de respins.

Mulți au voit să compare pe Stoessel cu Massena:

Stoessel în Port-Arthur, e Massena în Genua... a scris François Coppée.

Din punctul de vedere geografic și strategic, asemănarea e absolută, dar ea se oprește aici.

Când Massena ieși din Genua, oamenii nu mai aveau nici un fel de hrană de săptămâni. Nici un asediu n'a fost suportat cu mai mult eroism.

Dacă Massena ar fi capitulat mai de vreme, trupele lui Melas ar fi fost mai numeroase decât acele a lui Napoleon, și Francezii ar fi fost

poate învinși în câmpiile Lombardiei. Stoessel nu trebuia să judece planul lui Kuropatkin, să despereze din cauza ajutorului promis care nu mai venea.

El ținea 100.000 de oameni lângă zidurile lui. Trebuia să-i păstreze. Din ziua în care sbura pe înălțările lui un steag alb, armata din Mangiuria a fost nimicită.

Stoessel, pentru a se apăra, invoacă drepturile imperceptibile ale umanității, argument slab în timp de războiu. Aceia cari au văzut capitularea, cari au părăsit zidurile udate de atâta sânge, nu-l pot ierta și el însuși lăsa ochii în jos fără îndoială, înaintea ofițerilor cari pleacă ca prizonieri la 3 Ianuarie, preferind corturile din Tokio întoarcerii fără glorie în patria învinsă.

Cățiva din aceia pe cari el îi protejase tot timpul rămaseră lângă dânsul. Ceilalți, cei cari își făcuseră datoria, îl încărcară de dispreț.

Smyrnoff, a cărei atitudine nu era poate lipsită de reproșuri dela începutul asediului dar care cel puțin protestase în contra predării, strigă furios când îl văzu pentru ultima oară.

În trenul unde trebuia să ia loc ofițerii cari se duceau spre Dalny era rezervat un compartiment de clasa întâie de cătră Japonezi pentru Stoessel, Smyrnoff, încunjurat de câțiva ofițeri, se preumbla pe cheiu păstrând o tăcere sălbatică.

Ofițerii ruși se aruncau în vagoane, împingând pe femei, strigând, cântând, fumând își perdeseră se vede în cursul acestor câteva luni de asediu orice noțiune de respect și educație. Cum trenul trebuia să înceapă a merge, un ofițer japonez să se apropie de Smyrnoff și arătându-i vagonul lui Stoessel, îi zise:

— Și acesta e pentru d'voastră, generale.

Atunci Smyrnoff strigă așa de tare, ca să fie auzit de toată lumea:

— Să mergem cu această canalie! Niciodată! Dacă nu e loc în altă parte mă voi urca în vagonul cu animale sălbatice! Dar aici!...

Și toate compartimentele fiind pline, el sări într'un furgon.

Acesta fu ultimul cuvânt pe care Stoessel îl auzi pe pământul Mangiuriei, sub zidurile acestui oraș pe care n'a știut sau n'a putut să-l apere.

Puțin ne pasă de judecata tribunalului. Stoessel apare de azi înainte în Istorie, dacă nu ca un culpabil, cel puțin ca un șef mediocru, slab și fără suflet mare. Dar dacă memoria lui pierde este una care va trăi, pentru gloria armatei ruse: aceea a lui Kondratcenko, care a murit pe zidurile orașului, a lui Kondratcenko, care luni întregi aproape singur, fără nici un sprigin moral, fără rezurse și fără altă ambiție de cât aceea de a servi țara, a întârziat capitulația Port-Arthurului și căderea lui Kuropatkin.

Iconostase noi, precum și renovări după specialitate **Schmidt János,** se execută cu cea mai mare conștiințiozitate la zidarul de biserici **Budapesta**

IX. Soroksári utca 40. Fondată la anul 1888.

adânc și-a plâns cu multă durere. Micii prinți strângându-o la sânul lor, au mângâiat-o și cu palmele lor gingașe îi netezeau părul și fața brăzdată de lacrimi. Totuși întâlnirea a durat două ore. La despărțire era adunat mult public, ce a salutat foarte cordial pe contesa Montignoso. Din Lindau a călătorit la Innsbruck.

— **Un teatru de copii.** Deși diletantismul nu va desfășura nici odată cea mai înaltă acțiune pe scenă totuși se apropie cu multă folosință de popor.

Martin Maak a făcut încercarea să pregătească reprezentanții cu elevii unei școli sătești. Toți actorii sunt în vârstă de 9—13 ani. Micii actori joacă diferite scene din lagărul de câmp dela Sena. Întâlnirea reginei Luiza cu Napoleon la Tilsit (1807) și un episod după luptă, »Războiul și pacea« ca persoane alegorice, îndeplinindu-și cu multă artă rolurile.

— **Atelier pentru țesătorie în Orăștie.** Doamna Elena Hosszu, prezidenta »Reuniunii femeilor române din comit. Hunedoare«, a întrunit în 21 Oct. n., femeile române inteligente din Brad și jur, la o consfătuire. Le-a povestit, că Reuniunea a decis să instaleze un atelier pentru țesături în Orăștie, spre care scop dl dr. I. Mihai, marele proprietar și iubitor de a neamului înaintare, le-a pus la dispoziție localitatea de lipsă. Le-a vorbit despre interesul, ce arată lumea cultă față de lucrurile alese ale femeii române, despre atelierul societății »Furnica« din București, le-a arătat albumurile Comșa, Cosma și al soc. »Furnica« și le-a îndemnat să pregătească modele despre lucrurile frumoase ale femeilor române din părțile zarandene și să se constituie într'un comitet, care se va îngriji ca lucrurile frumoase să se păstreze.

Au fost prezente 17 frunze române, cari și-au dat făgăduința, că vor face tot ce pot, ca să se înalțe numele femeii Zarandene.

— **Anunț.** Aducem la cunoștință prea onor. public, că Societatea Petru Maior vinde *Almanahul* editat de ea cu prețul redus de 1 cor. + 20 bani porto. Almanahul cuprinde istoricul Societății dela înființarea ei până la 1901, apoi articoli și lucrări de valoare iscalite de nume ca: Alexandru Mocsonyi, Atan. Marienescu, Ioan Slavici, Zah. Boiu, Florian Porcius, Ioan cav. de Pușcariu, Alex. Roman, Virgil Onițiu, Victor Onișor, dr. Valerie Bologa, Constanța Dunca-Schiau, Dionisie Stoica etc.

Banii au să fie trimiși prin mandat postal, deodată cu comanda, sau prin rambursă.

Adresa: Societatea de lect. Petru Maior, Bpesta, Ráday-utca 20 III 22. Pentru Societate: *Pompiliu Nistor*, președinte. *Nicolae Negruțiu*, secretar.

— **De ce întârzie trenurile?** De o bucată de vreme trenurile în toate părțile fac întârzieri grozav de mare. Cauza acestor întârzieri provine dela nemulțumirea oficianților cu leașa ce o primesc. Întârzierile formează un fel de grevă, numită grevă italiană, ce face tot așa de mari neplăceri ca și necircularea trenurilor.

Greva italiană va continua până când guvernul nu va îmbunătăți leașa oficianților.

— **Femeile în parlamentul englez.** Sâmbătă femeile engleze, au făcut o mare demonstrație în parlamentul englez. Nu însă ca deputați, ci ca »popor«, ce pretinde drepturi. Când au intrat în parlament, au palmuit poliția, ce le-a eșit în cale. Au ținut discursuri, au făcut sgomot. A trebuit să vină o trupă de soldați, ca să le poată scoate din parlament. În urma încăierării dintre ele și armată, s'a găsit mai multe bastoane, ploiore, ace de păr, paruce, boa, mânuși etc.

— **Milioane dispărute.** Din Londra se vestește, că statul Pensilvania e amenințat de un mare scandal politic. Secretarul de finanțe aduce adecă la cunoștință, că a constatat, că din casa statului lipsesc zece milioane de dolari. Aceasta sumă a fost defraudată și acum se pornește o severă cercetare contra tuturor oficianților dela administrarea banilor.

— **Instinctul de viață a unui copil.** Într'o gazetă din străinătate cetim următorul caz emoționant și totodată interesant, arătând ce desvoltat e instinctul de viață la un copil mic de tot. Un copil de vreo patrușprezece luni a fost cinci zile fără nici un ajutor și-a știut să-și susțină viața. Mama copilului a murit în urma

unei apoplecsii de inimă și vecinii abea peste cinci zile au spart ușa și au intrat în casă, găbind femeia moartă și copilul slăbit oribil, dar în viață. În odaie s'au găsit dovezi eclatante cum copilul de patrușprezece luni și-a căutat mâncare, cu o cuminenie aproape de necrezut. Coatele, mâinile și genunchii copilului toate erau tăiate și zgâriate, că neputând umbla, s'a tarit prin toată casa. Din dulap unde țineau sticla cu laptele, a scos pahare și farfurii. Știa deja, de unde obicinuiau ai scoate mâncarea, și de oarece n'a ajuns până acolo, a tras un scăunel și s'a urcat pe el. Aici a aflat puțin ce să mănânce, și-a poi căutat mai departe. A tras măsărița de pe masă și din cele căzute a măncat, untul și a scobit miezul din pâine și-a măncat. Coaja au găsit-o acolo. A scotocit și prin lada cu cărbuni și-a măncat rămășițe ce a găsit acolo. A încercat să rupă tapetele de pe pereți, ba și pe fereastră a voit să se urce, și-a dat jos un ghioveci cu geranii, și-a măncat din frunzele acesteia. În bucătărie picura apă dintr'o oală, aceasta a lins-o de pe jos. Și cu astfel de luptă și-a scăpat copilul viața.

— **Kerpel Izsó**, librar cu bun renume din Arad, recomandă cele mai noi hârtii de epistole, aparatele de ars lemne și de aplicat pe catifea, de cea mai aleasă manufactură, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

— **Viitoarea expoziție din Paris.** În cercurile oficiale franceze se vorbește cu stăruință de organizarea unei expoziții la Paris în 1911.

— **Cât se fură în Paris.** Bilanțul poliției din capitala Franciei ne spune că se fură anual 15 milioane. Zilnic se anunță la prefectură în calcul mediu câte 200 de casuri de furturi în valoare de 40.000 franci.

Cu progresele științei tehnica hoților se perfecționează din ce în ce așa în cât poliția se așteaptă la furturi și mai mari de aici înainte.

— **Hoțul dela Köpenich.** Voigt, hoțul, care a jucat în mod admirabil farsa dela Köpenich a ajuns la renume în întreagă Germanie. Chiar și împăratul se interesează de el.

Din mărturisirile făcute de el estragem următoarele:

Voigt e foarte surprins, că poliția tratează cu el în mod foarte prietenesc și uman. A rugat-o să se poarte tot așa și cu soldații, ce și-au fost credincioși. A spus apoi, că bărbăția și cu rajul l-a potențat în soldați și prin împrejurarea, că în restaurantul gării din Köpenich le-a dat de mâncare și de beut.

Nimeni deci nu poate avea nici o plânsoare contra lui, căci s'a purtat în mod foarte politicos. Voigt e foarte vesel, că uniforma de major i-a șezut atât de bine, încât pe drum întâlnindu-se cu mai mulți oficeri, aceia l-au salutat prietenește.

El are o inimă bună. În Berlin a cunoscut o fată sărmană, care zăcea de o boală incurabilă. El a îngrijit-o și după ce-a murit, a îngropat-o.

— **Un gelos de 70 de ani.** În Laibach, în Carintia (Austria) un bătrân de 70 de ani era extrem de gelos de femeia sa care era asemenea 70 de ani.

Din gelosie bătrânul puse foc casei rivalului său, iar pe scumpa sa jumătate o înjumătăți cu cuțitul.

Uciagașul a fost arestat.

— **O casă de epileptici.** În America de Nord la 500 de locuitori vine câte un epileptic, ceace e enorm. De oare-ce acești nenorociți sunt o sarcină pentru familiile lor, s'a clădit pentru dâșii un imens asil, unde locuiesc ca în o colonie separată. Cei mai periculoși sunt isolați.

— **Revolte sângeroase în pușcăriia din Irkut.** Din Petersburg se vestește, că în pușcăriia din Irkut, unde sunt închiși mulți politicieni condamnați, s'au iscat între aceștia și păzitori revolte. Cauza a provenit din împrejurarea, că o parte dintre prizonieri a protestat la direcțiune contra brutalității, cu care se poartă față de ei păzitorii. Urmarea a fost, că în loc de a li-se da dreptate, au fost și mai brutal tratați. Atunci au urmat revoltele. Miliția chemată pentru liniștirea spiritelor a tras foc omorând șapte prizonieri politici, și alți trei, pedepsiți pentru alte delict, mulți au fost grav răniți. Din nebagare de seamă poliția a împușcat și pe doi păzitori.

— **Cea mai plăcută alifie** pentru înfrumșetarea feței damelor, care cu tot dreptul poartă atributul de »neîntrcut«, e fără îndoială vestita alifie *Crema Cornelia* a lui *Leszkovacz*, care e înfrumșetarea feței damelor de pe întregul rotogol al pământului. Cel mai sigur mijloc contra pistruilor de pe obraji și delăturarea bibircelor. *Crema Cornelia* se folosește nu numai la obraji, ci ea netezește și albește și pielea grumazului, a umerilor și a mânelor, dându-le o fineță deosebită

— **Wolf J.**, pantofar de ghetete femeiești și bărbătești Arad, strada Weitzer (palatul minorilor)

— Atragem atențiunea on. cetitori ai ziarului nostru asupra inseratului *Balla Sándor*, farmacist în Hódmező-vásárhely, Főter.

PARTEA LITERARĂ.

Din călătoria mea la București și la Constantinople.

De Teodor Filipescu.

II.

În Orșova ne-am imbarcat pe alt vapor pentru *Turnu-Severin*, unde ajunserăm la 6 ore (după timpul ost-european adecă la 5 ore după timpul nostru centrul-european).

Călătoria pe vapor dela Belgrad până la Orșova e foarte plăcută. Între pasageri pe clasa primă era și consulul austro-ungar din Brăila, cu doamna, doi copii și cu o guvernantă, un Român din țară cu nevastă-sa, eu cu nevasta și copila și alți pasageri. Pe timpul dejunului amintitul domn Român ceru dela chelner în limba franțuzească să aducă dejunul. Băiatul n'a știut însă franțuzește și în urmă i-s'a vorbit românește. La masă vis-à-vis de noi ședea guvernanta cu copiii consulului, și după-ce a auzit, că chelnerul vorbește cu acel domn românește, l'a chemat și i-a spus »aici să vorbească numai ungurește sau nemțește«. Chelnerul s'a scuzat numai decât domnișoarei, că acel domn nu știe alta limbă decât franțuzească și românească, și e silit să vorbească românește.

Când am auzit vorbele domnișoarei guvernante, m'am întrebat: dacă boierii din regat angajează pentru copiii lor bone și guvernante care iubesc limba românească cu atât foc, și apără limba țării și în apartamente pentru călători, cum o făcuse domnișoara aceea, cerând dela un chelner de vapor să vorbească numai ungurește sau nemțește.

Între cele multe frumuseți cari se văd în călătoria dela Baziaș până la Turnu-Severin sunt Porțile-de-fer, insula Ada-Kaleh și Canalul-Dunării, care e artificial construit. Insula Ada-Kaleh e locuită de Turci, care prin tratatul dela Berlin e o bucată de pământ neutrală, iar siguranța vieții și averii locuitorilor acestei insule e pusă sub scutul monarhiei noastre.

După revizuirea bagagiului și pașaportului la agenția vapoarelor din Turnu-Severin, plecarăm cu birja la gară. În oraș am observat grupuri de tineri streini, cari vizitau poate prima-dată acest oraș românesc.

La gară trebuia să mai așteptăm sosirea trenului accelerat pentru București. Pe peron, în restaurant și foisor am căutat afișele expoziției dar înzadar, nu era nici un singur exemplar.

Atunci mi-am dat seamă iarăși, că Românii nu se pricep în a face reclamă.

Afișele expoziției ar fi trebuit să fie răspândite la toate gările și agențiile, hotelurile și restaurantele mari din țară și străinătate.

În toată călătoria mea până la București și la Constanța n'am găsit pe locuri publice afișele expoziției naționale din București. Dar în schimb am văzut în București și chiar în Constanța în Biserica-Centrală și cafenele, afișele »Expoziției internaționale din Milano« în limba germană. Atunci mi-am dat seamă cât de mult păcătuim, când e vorba de lucrurile și operele noastre. Nu că nu s'a îngrijit comisarul general al expoziției, dl dr. Istrati pentru răspândirea acelor afișe, ci din contră, dupăcum mi-a spus singur, a făcut toate, dar altora nu le-a convenit să se răspândească.

Deja la ora 9 seara se adunase la gara din Turnu-Severin multă lume, veniseră studenți, Românii macedoneni cu profesorii lor, vr'o 70 persoane cari au vizitat orașul, petrecuți de Severi-

neni cu muzica orășenească să plece la București. La gară s'a încins o horă de tineri studenți, și era frumos să vezi pe studenții macedoneni cu fesuri, între tinerii din țară în port național.

La 9 ore și 45 minute trebuia să plece acceleratul, dar despărțirea nu era ușoară de frații din Macedonia.

La sunetul muzicii românești porni trenul cu o întârziere de peste jumătate de oră. Între noii călători, observasem pe doi Români macedoneni, cu cari făcusem cunoștință anul trecut la București, pe dl Vasile Diamandi, profesor la școala comercială din Salonic și pe universitarul dr. Covata.

(Va urma.)

Felurimi.

Pungași vestiți. Pungașii ștângărească dela Köpenik reîmprospetează aventurile multor pungași vestiți. Cu toate acestea mai mult seamănă afacerea dela Köpenik unei înșălătorii din Rusia ai cărei autori au rămas până în ziua de azi necunoscuți.

Anul acesta — mulți își vor aduce aminte — în luna Maiu 9 revoluționari poloni erau ținuti ferecați în închisoarea Paviak dela Varșovia.

Ei erau destinați perirei, căci osândă la moarte se aștepta cu siguranță. Să fugă, la așa ceva nici nu se gândeau, știindu-se sub paza călăului colonel Grüner, vestit pentru chipul cum știa să tortureze pe prizonierii politici. Între altele îi pune să sară de pe masă jos, în genunchi!

Într-o seară, nainte de 10 oare, comandantul temniței e chemat la telefon.

— Cine-i acolo, întrebă.

— Aici cancelaria esceleței sale guvernatorului. Din porunca Es. Sale Vă comunicăm că peste un sfert de oră o să se prezinte la D-Voastră un căpitan, cu suita necesară, care are poruncă să transpoarte încă la noapte, în tăcere, pe cei 9 prizonieri politici polonezi. Vor fi duși în Siberia. Deși căpitanul va veni cu poruncă în scris, totuși Escelența Sa ține să vă anunțe și pe această cale, pentru a lua măsurile necesare.

Ezact peste un pătrar de oră căpitanul de jandarmi se prezintă la temniță și își așează în rând feciorii. Dete colonelului porunca în scris, luă în primire pe cei 9 prizonieri politici, îi duse jos unde-i aștepta un tarantas (duba, trăsura de pușcărie), garda temniței salută, căpitanul sări în șea, și convoiul trecu d'alungul orașului.

A doua zi dimineața, afară din oraș, pe malul Vistulei, găsiră tarantasul, gol, se înțelege, iar pe vizitiu amețit și sforăind de haina cloroformată ce-i pusese în acel loc pe cap.

S'a aflat în urmă, că ordinul dat în scris era falsificat, că acel căpitan de jandarmi nu era căpitan, ci totul a fost o inscenare istească a comitetului revoluționar. Nici până în ziua de azi nu s'a dat nici pe urma prizonierilor scăpați, nici de îndrăzneții lor mentori.

Concurs

Pentru ocuparea postului de **advocat-iuris-consult al institutului de credit și economii «Ardeleana» din Orăștie (Szászváros)**, se escrie prin aceasta concurs cu termen până la 20 Noiembrie 1906.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

a) Salar fundamental anual K. 4000.—, b) 20% bani de cartir K. 800.—, c) Din venitele cancelariei advocatiale o tantiemă egală cu a directorului executiv, tantiemă, care în ultimii ani a variat între... K. 1200.——1300.—, d) din trei ani un adaos de salar de... K. 300.— e) la examinațiunile diurne regulamentare; f) drept de pensie conform normativului special.

Doritorii de a ocupa acest post, au să dovedească că posedă calificare legală și că sunt Români.

Cererile au a se adresa la direcțiunea institutului «Ardeleana» în Orăștie (Szászváros).

Cel ales nu va putea exercita praxa privată și va avea să-și ocupe postul în 1 Ian. 1906.

Informațiuni mai detaliate se dau în cancelaria direcțiunii institutului.

Orăștie, din ședința plenară a direcțiunii, ținută în 26 Octomvrie 1906.

Direcțiunea.

Economie.

Arad, 27 Oct. 1906.

O chestie socială.

(sb) Într-una din ședințele congresului bisericesc din Sibiu s'a adus un conclud că absolvenții școalelor comerciale, cari studiază teologia, nu vor putea fi admiși la examen de calificare pentru parochii de clasa I-ă ca absolvenții de gimnazii ori școli reale, ci numai pentru parochii de cl. II.

Cu alte cuvinte diploma școalelor comerciale în teologii nu are aceeași valoare cu cea a gimnaziilor și a realelor, cum este privită în legile școlare.

Fără de a ne întrebă dacă este ori nu de competența congresului de a face această clasificare între diplome, alta, decum o prevede legea, ne întrebăm care poate fi rostul acestei hotărâri?

A socotit poate congresul că pregătirile școalelor comerciale nu pot fi acomodate drept pregătiri prealabile pentru studiile sfintei teologii? Ar fi socotit bine, credem noi, dacă ar fi socotit așa, dar atunci ne așteptam la altceva: nu să le deschidă porțile seminariilor elevilor comerciali, puindu-i în inferioritate față de ceilalți, ci să le închidă dinaintea lor, precum sunt închise și cele ale facultăților universitare. În sfârșit cu totul altă menire urmăresc aceste școale și pregătirea ce dau, se face în vederea acestei meniri, n'ar fi fost decât un conclud salutar din partea congresului, și pentru teologii poate, pentru dezvoltarea vieții noastre economice române însă cu siguranță, dacă prin o hotărâre de felul acesta ar fi pus capăt îndrumării tinerimei comerciale la carierele preoțești.

Congresul servia în chipul acesta și o chestie socială de mare importanță. Interesul societății românești este ca cei ce se dedică carierelor comerciale, să rămâie în comerț, pe carierele de natură comercială, să se formeze odată și această clasă a societății române, care va fi mai de mult folos și bisericii.

În locul acesteia ce se întâmplă? Tinerii cu pregătiri speciale pentru carierele practice rătăcesc prin crângurile umbroase ale carierelor bisericești, iar preoții înzestrați cu cultura carierii lor îi vedem într'un nobil avânt de emulare spre așa numita »activitate economică«.

Fiecare acolo unde nu-i este locul. Cui nu i-a bătut la ochi, fie numai ca defect de estetică, brâțele albastre și roșii la taraba și teșgheaua băncilor?

Este bine aceasta? Cui folosește această activitate extraordinară a celor din cler pe »terenul economic?« Bisericii? Demnității lor de păstori sufletești? Binelui public? Așezămintelor noastre financiare?

Congresul și-a spus cuvântul că nu-ține pe tinerii comerciali de pregătiți pentru carierele preoțești. Foarte bine. N'ar fi fost însă la loc, ca congresul să ne spună și aceea, că crede-și oare preoții de pregătiți pentru directoratele de bănci?

La aceasta n'a răspuns, deși este o chestiune care de ani de zile se discută în public și care îl privește în primul rând. Aceasta însă nu ne împedecă pe noi să deschidem o anchetă și să cerem păreri publice mari asupra acestei chestiuni sociale de un interes, după părerea noastră, însemnat pentru viața noastră publică.

Răspunsurile ce ni-se trimit să fie cât se poate mai scurte și concise.

Recolta porumbului în România.

Ministrul domeniilor voind a cunoaște mai de vreme recolta porumbului, din anul acesta, a cerut informațiuni marilor agricultori, rugându-i să comunice în mod aproximativ cât se speră să se obțină din cultura porumbului.

După aceste informațiuni, serviciul statistic general constată că aproape în toate județele recolta porumbului va fi din cele mai abundente.

Cu deosebire în județele dunărene mijlocia de producție la hectar, este foarte ridicată, variind între 30—23 hectolitri la hectar.

În Moldova partea de șes, recolta este mult superioară celei mijlocii. Într-una mai slabă se arată în județele de munte, iar în Dobrogea recolta este foarte bună.

Deși datele comunicate până acum provin mai dela marii agricultori, cu toate acestea se poate spera, că mijlocia producției țării va atinge cifra de 20 hectolitri la hectar, așa încât recolta totală a porumbului din anul acesta, va însuma peste 41 milioane hectolitri.

Calitatea porumbului este de asemenea mult peste tot excelentă.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

Cota oficială pe ziua de 29 Octomvrie.

INCHEEREA LA 12 ORE:

Orâu pe Aprilie. 1907 (100—clgr.)	7.45 — 7.46
Secară pe 1907.	6.64 — 6.65
Orz pe 1907.	7.06 — 7.07
Cucuruz pe 1907	5.19 — 5.20

INCHEEREA LA 5 ORE:

Grâu pe Aprilie 1907	7.46 — 7.47
Secară pe Aprilie 1907.	6.59 — 6.60
Orz pe 1907	7.09 — 7.10
Cucuruz pe 1907	5.18 — 5.19

Poșta Administrației.

George Mătea, Kavásd. Am primit 7 cor. a abonament până la 1 Ianuarie 1907.

Martin Sădicu, preot T. Strázsa. Am primit 5 cor. a abonament până la 1 Ianuarie 1907.

Dumitru Dopp, Szász-Egerhegy. Am primit 10 cor. Abonamentul e plătit până la 1 Ianuarie 1907.

A. M. în B. 12 coroane aveți de plătit până la 1 Ianuarie 1907.

N. B. Brașov. Aveți dreptate. Abonamentul e plătit până la 1 Ian. 1907.

Concurs.

La subscrierul în cancelaria notarială află numai decât aplicare un *practicant de notar* pe lângă un salar lunar de 90 coroane posticipative. Sunt preferiți cei absoluți de cursul administrativ.

Cugier (Kudzsir), 21 Octomvrie 1906.

Procopiu Herlea,
not. com.

A lua un leac

care are numai efect trecător, e tot așa de fără scop, ca a da cu biciul într'un cal ostenit. Cu totul alt-cum e însă dacă iai un leac, cum e *Emulsiunea Scott*, care constă din cel mai bun oleu de pește, combinat cu hipofosfit de var și nătron, și care reînviează repede întregul corp și întărește în mod durabil, așa că în scurt timp perde ori-ce aplicare spre slăbire și procură sănătate robustă, energie nouă. Ca mijloc de întărire pentru copiii slăbuți sau reconvalescenți *Emulsiunea Scott*, e cu totul neîntrecută. Emulsiunea scott e incomparabil mai cu efect și mai vindecătoare decât oleul obicinuit de ficat de pește.

Pescarul cu batocul cel mare e semnul de garanță pentru procedura veritabilă alui Scott.

Semnul, că *Emulsiunea lui Scott* e veritabilă este breveta: »un om, care poartă în spate o știucă mare«.

Cu provocare la foaia aceasta și trimițându-se 75 fîleri taxă de timbru trimite franco un model.

Dr. BUDAI EMIL, «Városi Gyógyszertár»
BUDAPEST, IV. Váci utca 34—50.

Prețul unui flacon original C. 2-50
Se află în fie-care apotecă.

"INDUSTRIA"BANCĂ INDUSTRIAL-ECONOMICĂ, SOCIETATE
PE ACȚII — IN DEVA.**Concurs.**Înmulțindu-ni-se afacerile de bancă și pen-
tru a corespunde avântului luat, escriu con-
curspentru al doilea contabil
sub acestea**condițiuni :**

1. Până la 31 Decembrie 1907, respective un an de probă contabilul ales de direcțiune are a servi pe lângă un salariu anual de 1200 cor. și ceva tantiemă din venitul curat anual.

2. Trecând un an de probă, spre mulțămirea băncii, direcțiunea îl recomandă adunării generale proxime, spre a fi ales definitiv cu salariu urcat, carele crește din 5 în 5 ani, amăsurat dezvoltării băncii și meritului prestat.

3. La ori ce exmisiune afară de Deva în cauza băncii ori în afacerile »Reuniunii a 2-a de înmormântare din Deva« prin filialele sale, astăzi 12, cari se tot sporesc, dela asigurările de vite ale băncii și alte afaceri de câștig extraordinare contabilul primește spese de drum și honorarele prescise de director ori direcțiune.

4. La concurs se admit exclusiv absolvenți ai școlii comerciale și cu praxă la vre-o bancă oarecare. Sunt preferiți contabilii, cari au atestate bune de praxă, cunosc toate 3 limbile din țară și au cunoștință din ori ce ram de economie.

5. Amăsurat statutelor, contabilul trebuie se devină proprietar a cel puțin 2 acții, depuse la casă, pe cari le poate replăti în condițiuni ușoare, statorite de direcțiune.

6. Intrucât contabilul ales nu ar corespunde, banca îl poate demite ori când și în decursul anului de probă, pe lângă abdicere de 30 de zile.

Dorința mea personală e, ca contabilul — intrucât va păzi strict ordinea de casă, statorită și controlată de mine — se șadă în localul băncii grătit. Despre aceasta direcțiunea va hotărî separat în conșlegere cu directorul și cel ales.

7. La 1 Decembrie a. c. contabilul ales are a se prezenta negreșit la subscrișul pentru a-și începe funcțiunea. Directorul poate prolunga acest termen, la cerere motivată. Concursurile și atestatele ori copiele autentice fără timbru de ori ce oficiu parochial sau institut de credit sunt a se trimite la adresa subscrișului director

până la 14 Noemvrie (Miercuri)

când se va ține o ședință extraordinară în cauza aceasta. Cel ales va fi telegrafic avizat și are a răspunde imediat, dacă își va ocupa postul la 1 Decembrie.

Din ședința direcțiunii »Industria«, ținută în Deva, la 28 Octomvrie 1906.

Directorul general,
August A. Nicoară, m. p.

La administrația »Tribunei« să afle de vânzare următoarele cărți:

»La Roma« de Russu Șirianu Cor. 2 —	plus 10 fl. port.
»Povestiri și schițe« de S. Secula 1.—	5 " "
»Nuvele« de Emil Zola Cor. 0.40	5 " "
»Școlarul declamator« " 0.50	5 " "
»Stropl de roauă« " 1.—	10 " "
»Anu« Const. Rodos " 1.50	10 " "
»Telegrama« țară în 8 acte " 0.30	3 " "
»Amicul Poporului« T. Vuculescu 1.—	10 " "

Nou atelier de modă pentru pălării de dame!

Am onoare a aduce la cunoștința P. T. public.
că am deschis

atelier de modă pentru pălării de dame
în Arad, strada Deák Ferencz Nr. 2 (casa
lui Sebesy), care va corespunde timpului și gus-
tului modern și tuturor pretenziunilor de azi.

În magazinul atelierului meu, se păstrează în
permanent cele mai frumoase modele esite dela
firmele cele mai distinse. — Asortiment mare de
pălării de dolu. — Străformări și alte lucruri
aparținătoare acestei specialități, se execută punct-
tual și cu prețuri moderate.

Comandele din provincie le execut cu cea mai
mare promptitudine.

Se roagă de partinire.

AMTMANN ANNA
ARAD, strada Deák Ferencz nr. 2.

Raderea de prisos!

Cine voeste se economisească banii, cine
voeste se cruțe timpul, cine nu voeste se
fie espus la vre-o boală de piele, acela
se rade

cu „RASOL“

sănătos | plăcut | ieftin !

Un kilogram cu care se poate rade de
30 de ori, 2.40 Cor. În provincie 3. Cor.
plătindu-se înainte, se trimite gratuit. Cu
mandat postal mai scump cu 20 fl. Pregă-
tește și trimite

„RASOL“ Vegyipar Vállalat
Budapest, VI. ker., Váci-körút 55.

Arad, Farmacia G. Földes Kelemen.

— Vănzătorilor da concesione. —

Cel mai bun mijloc pentru stărpirea
părului

„RASOLIN“-ul
foarte recomandat damelor.

Prețul unui borcan 2 Cor. în provincie 2.50
Cor., pe lângă trimiterea sumei, franco cu
mandat postal e mai scump cu 20 fl. Uni-
o o o o cul pregătitor o o o o

„RASOL“ Vegyipar Vállalat
Budapest, VI. ker., Váci-körút 55.

Magazin: Farm. Török József, Király-u. 12
Arad, Farmacia G. Földes Kelemen.

CIMBALMĂ

se poate căpăta în rate și pe lângă pre-
țuri moderate, trimițând cataloge mari ilus-
tate. — Numai la mine se poate căpăta
»Școala« de cimbalmă, după care poate
învăța foarte ușor ori și cine și fără pro-
fesor. Partea I-a 4 cor., a II-a 3 cor. 60 fl.,
a III-a 3 cor. 60 fl. După trimiterea ba-
nilor espedez gratuit.

VARGA PÁL

fabricant de cimbalmă și de muzice

M a k ó (casa proprie).

P. T.

Avem onoare a anunța prea on. public
și mult stimaților nostri mușterii, că din cauza
măririi chiriei ne-am mutat prăvălia, care am
avut-o de mai mult de 25 de ani în Piața
Andrássy nr. 20, în palatul Fischer
Eliz,

în strada József főherczeg nr. 11
casa MÜLLER (colț cu strada Karolina).

Din cauză, că avem un local închiriat
cu mult mai ieftin, ca cel de până acum,
suntem în plăcuta poziție de a servi pe on.
noastră clientelă cu prețuri și mai convena-
bile ca până acum.

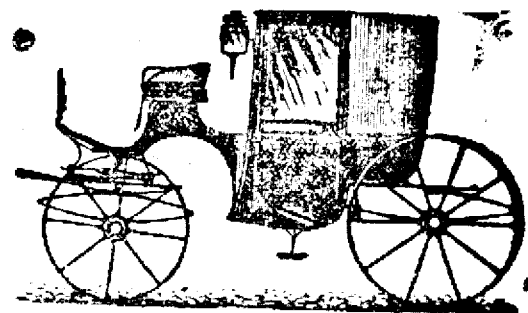
Atragem atențiunea prea onor. public
asupra firmei noastre, asortată bogat cu toate
cele de lipsă și îl rugăm să ne onoreze cu
vizita lui prețioasă și a ne însărcina cu bine-
voitoarele lui comande și semnăm
cu cea mai mare stimă

Kilényi C. és Tsa

„La plumbul vânător“ — József főherczeg-ut nr. 11.

● În mai multe expoziții premiat cu primele premii. ●

Nrul telef. 439.

Prima fabrică de căruțe de pe câmpie

Ifj. Hodács János

SZEGED Strada Kistisza nr. 4.
(Urmarea străzii Maros)

Magazin mare permanent din diferite
caruță noi domnești.

Se pot căpăta pe lângă prețuri foarte

— avantajoase —

căruțe folosite, în schimb (phaltone cu acoperiș și fără acoperiș, sănii, etc. etc.) ...

Catalog ilustrat în cinste și fără porto.

Numai este incuietura de șezut !

S'a gătit cu durerea de stomacul și cu lipsa
de apetit, dacă vei comanda preparatul meu de
leor din plante ce întărește stomacul:

Barátital.

O sticlă familiară mare 4 coroane; 10 sticle mici 5 co-
roane; 1 sticlă 80 fleri.

Preparator: ZENKE ZOLTÁN, SZEGED.

De oarece contra perturbărilor de stomac și contra
lipsei de apetit numai beutura D'Tali „Barátital“ mi-a fo-
losit, mă rog a-mi trimite cât mai curând 10 sticle cu
rambursă.

Törökszentmiklós, 5 Noemvrie 1905.

Garami Zsigmond, dir la școala civilă

Oficiu de dregere și magazinul cel mai vechiu de bicicletă și mașini de cusut.

Hammer Vilmos mechanist

Piața Szabadság nr. 7. **ARAD** Piața Szabadság nr. 7.

Asortiment bogat de
mașini de cusut **SINGER** și **MINERVA**.

Unicul magazin de
renumite mașini de cusut

— **PFAFF** —

Cel mai ieftin mijloc de cumpărare de articoli pentru bicicletă și mașini de cusut.

— **MARE OFICIU DE DREGERE** —

In magazin se află
mare asortiment de

► **gramofoane și plăci** ◀

— Condiții de solvire foarte avantajoase. —

Fabrica de cuptoare din Meidinger a lui

KOCH JENŐ

Budapest, V., **Báthory-utca 9.**

Primește aranjamente pentru încălzirea cu aer
a castelelor, caselor de familie, biserici,
teatre, hoteluri etc.

Telefon 8-69.

Telefon 8-69.

Catalog despre cup-
toare Meidinger la
dorință trimis gratuit.

Planuri pentru aranja-
mente de încălzire din
centru se fac gratuit.

Cine e bolnav!!

Oleul-Reuma de Bälle-Ercu-
lane a lui **Dr. Arányi**
foarte renumit, el ce n'ar trebui să lipsească din nici o casă necondiționat
și cu siguranță vindecă

! reuma, cursoarea și podagra. !

E recomandat la durere de mână, spate, pept, șele, lovitură, silă, scrân-
tătură, durere de urechi, tuit de urechi, durere de cap și dinți. Provăzut
cu îndrumare pentru întrebuințare punctuală. — Prețul unei sticle 2 coroane.
Sticlă de probă 1 coroană. Să fim de băgători de samă la numele lui
Dr. Arányi! Ori ce altele sunt falsificări tendențioase. — Se poate că-
păta numai la pregătitorul:

Farmacia **BALLA SÁNDOR**, Hódmezővásárhely, Fő-ter.

La comanda prin poștă pentru expediție și ladă se compută
40 fl. La comandă mai mare de
6 coroane pachetarea gratuită și pachetul se expediază scutit de cheltuielă
în caz de trimitere înainte a sumei. —9

**Câștig lateral
ușor și splendid.**

Pentru familii și dame.

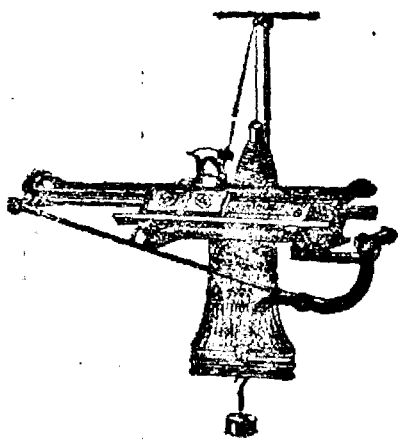
Nici la o casă să nu lipsească
originala mașină de
împletit „**STYRIA**“.

Preț-curenturi gratis.

Condițiuni avantajoase de plătit!

Reprezentanța executivă pentru Ungaria:

FOGL J. L.
BUDAPEST, VI, CSENGERI-UTCZA 54.

Pentru păstrarea și îngrijirea feței de femeie
cea mai bună și în tot locul cea mai plăcută alifă

e alifă renumită „**CORNELIA**“.

Aceasta alifă e cel mai bun medicament contra pișturilor de pe față și
mâni contra petelor de piele, cursăturilor etc. oși nestricăcios amalgament curat.

Prețul: Un borcean mic cu îndrumări cu tot 1 Cor.
Un borcean mare cu îndrumări . . . 2

Sapunul Cornelia bucata
1 Cor.

Se poate căpăta la pregătitorul:

Farmacia la „**Coroana**“ a lui **LESZKOVÁČZ MILETA**, Ó-Verbász.

Magazin principal în Budapesta: Farmacia
Török József, Budapesta, str. Király nr. 12

(Bácska)

La trimiterea înainte a prețului pentru comandă de peste șase coroane,
cele procurate le expediez fără nici o altă cheltuielă de poștă.

Epistoalele să fie în limba maghiară, germană și sârbească.

Acum s'a deschis!

Acum s'a deschis

Acum s'a deschis!

Bazarul din piața Szabadság

în nemijlocita apropiere de cafeneaua Pölzl.

Imi iau permisia a atrage atențiunea onoratului public asupra bazarului meu din piața Szabadság de nou deschis, unde se
capătă pe lângă prețurile cele mai ieftine și calitatea cea mai bună, ca

jucării, obiecte de ornare, instrumente pentru fumat, marfă de piele etc.

== Mare asortiment de ciorapi și trico. ==

Cerând sprijinul onoratului public,

ramân cu deosebită stimă

ROSENBERG JÓZSEF, proprietarul bazarului din piața Szabadság, Arad.

Cel mai ieftin izvor de cumpărare!

Comande din provincie efectuează prompt!

Cel mai ieftin izvor de cumpărare!